

i dvěře ku kamnům (výnos dolnorak. místodrž. ze dne 7. prosince 1889 č. 16395). Klempíř namnoze obchoduje lampami a jako takový oprávněn jest také (vedle min. výn. ze dne 20. prosince 1885 č. 16366) prodávati části lamp, ba i sklenice; není však oprávněn vésti obchod náčiním emailovaným (smaltovaným) a zbožím železným. Skutečnost, že obchodníci železem beze vší závady prodávají zboží plechové, nemůže ještě zakládati právo k tomu, aby klempíři jako takoví vedli obchod zbožím železným a nádobím smaltovým, jelikož nikde a nijakž stanoveno není, že by tyto kategorie náležely v odbor klempířů (obch. a živn. komora chebská; srv. k tomu sbírku živnost. dobrozdání a rozhodnutí, a sb. »Frey a Mareš«, str. 503—520).

Živnost kloboučnická.

I. Část všeobecná.

Živnost kloboučnická patří k živnostem řemeslným a záleží ve zhotovování klobouků z nejrozmanitější látky. Z příčiny této i fabrikace klobouků čítá mnoho průmyslových odvětví. Nejrozšířenější jest pak výroba klobouků plstěných; v Anglii a ve Francii staly se pokusy zavést i v tomto odvětví průmyslu práci strojovou, než skutečný výsledek mohl býti docílen doposud jen při hrubších a polojemných tovarech. Německé živnosti kloboučnické nestačí uspokojiti potřebu říše své a proto dováží se neustále ještě mnoho klobouků z Francie, Belgie a Anglie. Kloboučnictví stalo se tam průmyslem domácím a provozuje se velice příhodně uspořádanou dělbou práce. Francie (jmenovitě Paříž) vyváží klobouky výborné jakosti; vedle klobouků plstěných a hedvábných největšího rozšíření docházejí klobouky slaměné. Ony nízké klobouky se širokými okraji, kteréž za doby revoluce se začaly nositi a jako klobouky demokratů prvotně obluby nedocházely, jsou opět s rozmanitými obměnami ve tvaru i barvě pro účelnost svoji dales u všeobecné potřebě.

II. Rakouský průmysl kloboučnický.

Co do rozsahu těchto živností naskytuje se více sobě nezřídka odporujících dobrozdání komor obchodních a živnostenských (srv. sbírku Frey a Mareše). Kloboučníci jsou oprávněni veškery druhy plstěných klobouků vyráběti, cídit i upravovati i prodávati (dobrozdání obch. a živn. komory štýrskohradecké a vídeňské). Kloboučník jest přirozeně oprávněn nikoli jen zhotovovati nové klobouky, nýbrž i spravovati a čistiti staré klobouky (obch. a živn. komora linecká). Již pojmenování kloboučnické živnosti samo o sobě mělo by vylučovati veškery pochybnosti co do provozování a rozsahu jejího; kloboučník oprávněn jest vyráběti klobouky vůbec, tedy klobouky druhu libovolného, a to tím spíše, jelikož nijaká jiná živnost nezabývá se výrobou klobouků, jakožto výhradním předmětem své činnosti. Potud, pokud by slušelo klásti váhu na přísudek »vyzdobených« (»aufgeputzte« t. j. dámské klobouky), jest kloboučník rovněž k tomu oprávněn, a to hlavně vzhledem ku předpisu § 37. řádu živn. Hlavní součástíkou každého dámského klobouku jest přece klobouk sám, tedy při plstěných dámských kloboucích jest výrobkem živnostenské činnosti kloboučnickovy, výzdoba ona pak jest vlastně při tom jen věcí vedlejší. Výzdoba klobouků — předpokládáme-li, že se provozuje po živnostensku — jest živností svobodnou, a to z toho důvodu, že lze si ji osvojiti, aniž by potřebí bylo zručností nějakých, jichž nabýti lze jen několikaletým vyučením a praktickým zaměstnáním v této odborné práci; u vykonávání živnosti

této obráží se jen individuální vkus určité osoby. Nemělo by smyslu odepíratí poplatnému kloboučníkovi práva ku výzdobě vlastního svého výrobku a za všech okolností přiznávatí právo toto pouze nějaké modistce, poněvadž, jak právě poznamenáno bylo, výzdoba klobouků jen podmíněna jest individuálním, čistě osobním krasocitem, vkusem, nikoli a nikdy ale osvojením si zvláštních schopností (zručností) a všeobecně pořizována jest ženami, kteréž i kloboučník beztoho již zaměstnává k rozmanitým vedlejším výkonům dokonce při výrobě klobouků pro pány (ku př. přišívají ženy stuhy, podšívky atd.). Sluší tudíž bezpodmínečně a bez odporu přisvědčiti k té otázce, je-li kloboučník oprávněn ku výrobě výzdobných dámských klobouků (obch. a živn. komora brněnská). Ministerstvo vnitra ve shodě s ministerstvem obchodu uznalo k rekursu vídeňského společenstva kloboučníků právem, že vzhledem k přítomnému stavu a k vývoji živnosti kloboučnické přísluší kloboučníkům jako takovým v oboru výroby klobouků a ku prodeji panských klobouků i oprávnění k tomu, aby vyráběli a prodávali dámské a dětské klobouky z plstě a jiných látek obyčejně k výrobě klobouků pro pány upotřebovaných, ať s výzdobou nebo bez výzdoby; naproti tomu odepírá se jim každé právo ku zhotovování a prodeji dámských a dětských klobouků z jinakých látek, zejména z krajek, tylu, aksamítu atd., dále ze slámy a jiných pletiv, ať s výzdobou nebo bez výzdoby (rozh. minist. vnitra ze dne 10. července 1890 č. 3044 sb. »Frey a Mareše« č. 545). Co se týče otázky, jsou-li kloboučníci oprávněni míti na skladě ku prodeji plstěné střevice koží podražené, prohlásila se obchodní a živnostenská komora inno mostská takto: Má-li některý kloboučník býti oprávněn i ku výrobě, resp. ku prodeji střeviců plstěných, musí vedle §§ 36. a 37. řádu živnostenského jeho živnostenský list zníti asi takto: »výroba zboží plstěného«. Toto právo živnostenské odnáší se pak i ku prodeji plstěných střeviců koží podražených, kterýchž kloboučník sám nezhotovil.

V podobném smyslu vyslovila se i obchodní a živnostenská komora plzeňská, kdežto obchodní a živnostenská komora v Liberci a v Linci přimlouvaly se za to, aby kloboučníci směli vyráběti a prodávati plstěné střevice. Obchodní a živnostenská komora vídeňská prohlásila naproti tomu v dobrozdání svém, že sice jest oprávněn kloboučník vyráběti plstěné střevice a boty tak, aby požadavkům kupujícího obecnstva vyhovovaly, tedy s koženými vložkami a podrážkami, avšak nemá oprávnění zhotovovati ani obchodovati takovými střevicí, při nichž sluší považovati plstě jen za příštípek nebo vložku a jež tedy jeví se býti spíše koženými než plstěnými střevicí. V tomto smyslu vydáno bylo i jedno rozh. min. vnitra ze dne 31. července 1888 č. 12.205.

Kloboučník oprávněn jest zhotovovati i čepice z oněch látek, ze kterých vyrábí klobouky, jelikož rozdíl mezi oběma pokrývkama hlavy přece spočívá toliko ve formě (ve tvaru) a i v této příčině oba tyto výrobky nezměrně velmi jsou si blízký (srv. dobrozdání obch. a živn. komor ve Vídni, v Linci a v Celovci). Obchodní a živnostenská komora brněnská prohlásila ve směru tomto, že kloboučník oprávněn jest ku výrobě a ku prodeji čepic plstěných. K otázce pak, jsou-li kloboučníci oprávněni obchodovati zbožím z kožešin a zhotovovati čepice z kožešin a pod., dána byla záporná odpověď obchodní a živnostenskou komorou celoveckou. Po rozumu dobrozdání obch. a živn. komory inno mostské učiněného ve příčině té otázky, smí-li kloboučník chovati na skladě slaměné klobouky pro

pány, jsou k tomu oprávněni vedle obchodníků, vedoucích obchod speciálně jen tímto slaměným zbožím, pouze kloboučníci, dále obchodní živnosti bez obmezení na určité zboží (všeobecné obchodní oprávnění ve smyslu § 38. řádu živn.). Příznivě vyjádřily se v této příčině i obch. a živn. komory pražská, česko-budějovická a linecká, kdežto obchodní a živnostenská komora v Bolzanu prohlásila, že nejsou kloboučníci oprávněni ku prodeji slaměných klobouků s výzdobou nebo bez výzdoby, a obch. a živn. komora solnohradská opět přimlouvala se v dobrozdání svém za to, aby z ohledů slušnosti směli kloboučníci vésti obchod slaměnými klobouky.

Živnost knihařská.

Živnost knihařská náleží k živnostem nejstarším. Vazbou knih počal člověk v oné době, kdy ujal se obyčej dávat formu knih tomu, co bylo napsáno. Původně byly desky ze dřeva, z kamene nebo z pálené hlíny. Vazba byla ve starší době velice nádherná, odpovídající značné ceně rukopisů; desky potaženy byly obyčejně stříbrem, zlatem, nebo aspoň plechem kovovým. Okrasou byly nezřídka vypukliny (reliefy), a také vyřezávání ze slonové kosti. Vynalezením umění knihtiskařského povznese se i značně knihařství. R. 1433 ustavil se v Norimberku zvláštní cech knihařů; nehledě se pak od té doby tak na nádhernost vazby, jako spíše jevila se snaha vázati knihy rychle, trvale a pohodlně. Toliko knihovny knížat a šlechty vynakládaly obrovské až sumy na vazbu knih. Novější doba, hovící přepychu zavedla při jistých kategoriích knih opětně nádhernou vazbu, jmenovitě při knihách modlitebních a při knihách belletrie (krásné literatury).

Živnost knihařská jest živností řemeslnou. Již od pradávna zabývali se však knihaři mimo vazby knih ještě celou řadou vedlejších prací do jisté míry souvisejících se živností knihařskou a proto vydávati se musily již dříve zákony a nařízení za tím účelem, aby se živnost knihařská vymezila přiměřeným způsobem od živností jiných. Veliké rozpory povstaly mezi živností knihařskou a jinými živnostmi po zavedení živnostenské novely, jmenovitě vzhledem k ustanovení § 37 řádu živn., jenž nařizuje, že každý živnostník má právo sloučiti veškeré práce, jichž potřebí má k úplnému zhotovení výrobků svých. Předkem vzešla

1. otázka, je-li knihař oprávněn ku výrobě kartonáží. Obchodní a živnostenská komora liberecká prohlásila se ve svém dobrozdání, že uvádí se sice výroba kartonáží v min. nařízení ze dne 30. června 1884 pod pol. 3. jako živnost zvláštní, pro niž ale stačiti musí i průkaz způsobilosti potřebný pro živnost knihařů a pouzdrařů, ježto všechny tyto živnosti v jedné položce, tedy v úzké spojitosti vypočteny jsou. Z tohoto důvodu, jakož i dále v úvaze, že práce kartonážní dle dlouholeté zvyklosti pořizují skoro všude knihaři, jsou knihaři ku výrobě kartonáží oprávněni.

2. Další otázka, je-li knihař oprávněn vyráběti galantérní zboží kožené, byla kladně zodpověděna obchodní a živnostenskou komorou vídeňskou; jakkoli totiž při značném rozvoji živností a při pokračující s tím dělbě práce vytvořila se zvláštní odvětví ku výrobě koženého zboží galantérního, kartonáží a pouzder, kterážto odvětví výhradně zaměstnávají mnohé osoby, nepominula doposud úzká souvislost, jakž představenstvo společenstev tvrdí, mezi těmito odbory a mezi knihařstvím zejména v městech a i na venkově. Známo jest, že knihaři od dávna nejen váží knihy, pokud se týká, zhotovují desky na knihy od nejjednoduššího způsobu až po nej-